

NR 7/76 LIPIEC 2017

BEZPŁATNY MIESIĘCZNIK

SILESIA

ISSN 2299-2790

TRAM NEWS

Nakład: 10 000 egz.

WYDARZENIA

Ćwiczenia służb ratunkowych

>>> str. 4

SPACERY PO REGIONIE

Piękno ajnfartów Nikiszowca

>>> str. 6-7

OPINIE

Komunikacja publiczna w Łodzi

>>> str. 8-9

Wakacyjna frajda w zajezdni

>>> str. 3

Jedźmy razem

Miesiące letnich wakacji szkolnych są tradycyjnie czasem wypoczynku, bliskich i dalekich podróży oraz ciekawych przygód. Nie znaczy to jednak, że wszyscy i na całe 62 dni lipca i sierpnia pogrążają się w błogim lenistwie. Dobra pogoda sprzyja wszak także rozmaitej aktywności i owocnej pracy.

Tak jest w Tramwajach Śląskich. W ramach akcji „Lato z KZK GOP i Tramwajami Śląskimi” w naszej będzińskiej zajezdni, w każdej środę wakacji gościimy grupy dzieci, które wakacje spędzają w miejscu zamieszkania. Spotkania te mają oczywiście charakter przede wszystkim rozrywkowo-rekreacyjny – nasi młodzi goście odwiedzają miejsca na co dzień niedostępne dla osób niezatrudnionych w firmie, mogą także usiąść w fotelu kabiny motorniczego czy wejść do tramwaju do myjni. Ważnym elementem programu jest też jednak aspekt edukacyjny – zadaliśmy o to, by przekazać dzieciom wskazówki dotyczące zasad bezpieczeństwa i właściwego zachowania w środkach transportu publicznego.

A skoro mowa o bezpieczeństwie, warto odnotować, że Tramwaje Śląskie uczestniczyły w ćwiczeniach Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP w Siemianowicach Śląskich. Uczestnikami ćwiczeń ratowniczych były jednostki państwowej i ochotniczej straży pożarnej, pogotowia ratunkowego, policji i straży miejskiej oraz służb technicznych Tramwajów Śląskich S.A. Jednym z elementów tych ćwiczeń była ewakuacja pasażerów tramwaju po zderzeniu pojazdu z samochodem osobowym w rejonie siemianowickiej pętli tramwajowej.

Obok relacji z tych wydarzeń na łamach tego wydania prezentujemy m.in. rozmowę z prezesem Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Łodzi na temat funkcjonowania transportu publicznego w tym mieście, zachętę do odwiedzenia katowickiego Nikiszowca w cyklu „Spacer po regionie”, a także relację ze zlotu modelarzy w Bielsku Białej. Życzę przyjemnej lektury!

Bolesław Knapik
Prezes Zarządu Tramwajów Śląskich S.A.

74. Tour de Pologne w Katowicach

W niedzielę, 30 lipca, na ulicach śląskich miast zaprezentują się kolarze biorący udział w wyścigu Tour de Pologne. Będzie to niewątpliwie wielka atrakcja dla mieszkańców, choć trzeba się też przygotować na utrudnienia w ruchu drogowym.

Komunikacyjny Związek Komunalny GOP w Katowicach informuje, że w związku z wyścigiem nastąpią zmiany w funkcjonowaniu tramwajowej i autobusowej komunikacji miejskiej w Katowicach oraz na trasie przejazdowej w Tarnowskich Górach – Zbrosławicach – Nowym Chechle – Świerklańcu – Piekarach Śląskich – Dobieszowicach – Bobrownikach – Piekarach Śląskich – Wojkowicach – Bytomiu – Chorzowie – Siemianowicach Śląskich. Start kolarzy w Tarnowskich Górach zaplanowany jest na godz. 13:20. W Katowicach peleton pojawi się ok. 15:19 – wjazd nastąpi od al. Korfanteego, metę usytuowana będzie przy Spodku.

We wszystkich miastach na trasie wyścigu nastąpi częściowe wyłączenie ruchu kołowego w godzinach poprzedzających przejazd kolarzy.

Na poszczególnych odcinkach drugiego etapu 74. TdP wprowadzone zostaną także zmiany w komunikacji miejskiej w następujących miastach: Piekary Śląskie w godzinach od ok. 12:30 do ok. 15:45, Bobrowniki (dotyczy ulic: 27 Stycznia, Kościuszki, Polnej i Sienkiewicza) w godzinach od ok. 12:45 do ok. 15:30, Wojkowice (dotyczy ulic: Starej i Plater) w godzinach od ok. 13:00 do ok. 15:30, Bytom w godzinach od ok. 12:45 do ok. 15:15 (rejon placu Sobieskiego będzie zamknięty dla ruchu od ok. 10:00 do ok. 17:30), Chorzów w godzinach od ok. 13:30 do ok. 16:15, Siemianowice Śl. w godzinach od ok. 14:30 do ok. 15:45.

Więcej szczegółów znaleźć można na stronie www.kzkgop.com.pl

2 ETAP | TARNOWSKIE GÓRY – KATOWICE | 142KM

KATOWICE dla odmiany

30.07 2017

RUNDY: 3 X 17 KM

META: AL. KORFANTEGO PRZY SPODKU

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:
Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 105/2, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior
Redaktor wydania: Andrzej Zowada

Druk:
POLSKA PRESS Sp. z o.o.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Wakacyjna frajda w zajezdni

Czy wjazd do myjni tramwajowej może być zabawny? Owszem, zwłaszcza w upalny dzień, kiedy okna w tramwaju są lekko uchylone i można zostać pochłapanym... To jedna z wielu atrakcji, które przygotowano dla uczestników letniej akcji organizowanej przez KZK GOP oraz Tramwaje Śląskie w zajezdni w Będzinie.

Wakacyjne spotkania w zajezdniach cieszą się od lat bardzo dużym zainteresowaniem. Mogą w nich uczestniczyć grupy zorganizowane, od przedszkolaków po uczniów szkół średnich. Jak podkreślają organizatorzy, zajęcia mają przede wszystkim walor poznawczo-edukacyjny. - Nasze spotkania wpisują się w tzw. wychowanie komunikacyjne – mówi Anna Koteras, rzecznik prasowy KZK GOP. – Staramy się poprzez rozmaite gry i zabawy dotrzeć do młodzieży z informacjami dotyczącymi podstawowych zasad zachowania w środkach komunikacji publicznej.

Uczestnicy zajęć dowiadują się jak podróżować bezpiecznie, a przy okazji doskonale się bawią. – Największą frajdą jest dla większości wjazd tramwajem do myjni, która chwilami zamienia się w ożywczy prysznic, gdy nasi goście postanowią uchylić okna. W takiej właśnie zabawowej formie staramy się docierać do dzieci i młodzieży z przekazem informacyjnym i chętnie odpowiadamy na wszelkie pytania – wyjaśnia Andrzej Zowada, rzecznik prasowy Tramwajów Śląskich.

Spotkania w zajezdni w Będzinie odbywają się raz w tygodniu przez całe wakacje.

Ćwiczenia służb ratunkowych w Siemianowicach

W czwartek 29 czerwca 2017 r. na pętli tramwajowej w Siemianowicach Śląskich przeprowadzone zostały ćwiczenia służb ratunkowych w warunkach zaimprovizowanego wypadku z udziałem tramwaju i samochodu osobowego.

Ćwiczenia zorganizowane zostały w związku z doskonaleniem zawodowym strażaków Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Siemianowicach Śląskich w zakresie ratownictwa technicznego przy wypadkach z udziałem pojazdów szynowych. – Dlatego scenariusz ćwiczeń zakładał, że doszło do zderzenia tramwaju z samochodem osobowym. Pasażerowie obu pojazdów oraz kierowca samochodu zostali ranni. Jednocześnie potrącony przez tramwaj został pieszy, którego noga znalazła się pod kołami tramwaju – wyjaśniał rzecznik prasowy Straży Pożarnej w Siemianowicach Śląskich mł. bryg. Marcin Wyrzykowski. Jako pierwsza, zdarzenie zgłosiła motornicza tramwaju, informując dyspozytora ruchu o wypadku i poszkodowanych. – Zgłaszam wypadek w Siemianowicach przy ulicy Hutniczej. Są osoby poszkodowane! – taki komunikat przekazany został dyspozytorowi ruchu Tramwajów Śląskich, który zawiadomił służby ratunkowe. – W tym samym czasie jeden z poszkodowanych pasażerów tramwaju zadzwonił na numer alarmowy 112 i wezwał pomoc. Informację o wypadku uzyskaliśmy więc z dwóch źródeł – mówił mł. bryg. Wyrzykowski. Jako pierwsi na miejscu zjawili się strażacy, tuż za nimi przyjechali policjanci i karetka pogotowia. Policja zajęła się przede wszystkim bezpieczeństwem innych uczestników ruchu, szybko zamykając część jezdni i kierując ruchem samochodowym. Na miejsce przybyli również siemianowiccy strażnicy miejscy, których zadaniem było przede wszystkim zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed osobami postronnymi oraz wsparcie działań policji.

Strażacy bardzo szybko przystąpili do działania. W pierwszej kolejności zlecili tramwajarzom wyłączenie napięcia w sieci trakcyjnej i ocenili stan osób poszkodowanych, dzieląc ich na grupy. Ratownicy medyczni, którzy zjawili się chwilę później wiedzieli już kim należy zająć się w pierwszej kolejności. Następnie strażacy wyprowadzili lub wynieśli pasażerów z obu pojazdów i zajęli się uwolnieniem z zakleszczonego samochodu jego kierowcy. W tym samym czasie inna grupa strażaków udzielała pomocy potrąconemu pieszemu i szykowała się do podniesienia tramwaju, by uwolnić nogę spod wózka. – Oczywiście, nasze służby z dźwigiem też już były w pogotowiu, ale strażacy chcieli przetestować podnoszenie wagonu za pomocą poduszek hydraulicznych i to się udało – mówił rzecznik Tramwajów Śląskich S.A. Andrzej Zowada. Ćwiczenia trwały około dwóch godzin, a zaangażowanych w nie było około stu osób. Ocena tych ćwiczeń była bardzo pozytywna, co jest wynikiem przede wszystkim cykliczności takich akcji. – To były ćwiczenia, które prowadzimy cyklicznie. Przygotowujemy się do sytuacji, które mogą realnie się wydarzyć. Dzięki współpracy naszej komendy z innymi służbami a także z Tramwajami Śląskimi

Zdjęcia: Tramwaje Śląskie S.A.

możemy uporzadkować takie zdarzenia w realnych warunkach. Dzięki temu możemy odpowiednio przeciwdziałać wszystkim elementom, tak by w momencie, kiedy będzie potrzebna realna pomoc, udzielić jej profesjonalnie – podsumował mł. bryg. Marcin Wyrzykowski. Dla Tramwajów Śląskich tego rodzaju ćwiczenia to również nie pierwsza, ale i tu podkreślali, jak ważne są to działania. – Musimy być przygotowani na takie sytuacje, bo one niestety się zdarzają, choć scenariusz tych ćwiczeń był lekko przerysowany, gdyż mało realna jest sytuacja, w której jednocześnie dochodzi do zderzenia tramwaju z samochodem osobowym i potrącenia przez tramwaj pieszego. Lepiej jednak ćwiczyć i dmuchać na zimne, by być gotowym na wszelkie ewentualności – zaznaczył Andrzej Zowada.

red

Zdjęcia: Tramwaje Śląskie S.A.

Zarząd gości emerytów

Podobne spotkania odbywają się dwa razy w roku – w okolicach wakacji i pod koniec roku. W ten sposób członkowie Zarządu Spółki chcą osobiście podziękować byłym już pracownikom za ich wieloletnią pracę na rzecz Tramwajów Śląskich, wręczając symboliczny prezent. – Przygotowaliśmy dla Państwa na pamiątkę tramwaj w szkle – drobiazg, który można ustawić na półce, by przypominał te lata, które spędziliście Państwo za tramwajowym pulpitem, czy na innych stanowiskach w strukturach naszej firmy – mówił prezes Zarządu Bolesław Knapik, dodając: – Chcielibyśmy z dyrektorem Henrykiem Kolendrem – w imieniu swoim i Państwa współpracowników – bardzo serdecznie podziękować za trud codziennej służby, którą przez lata, a w większości przypadków dziesięciolecia, pełnili Państwo z najwyższym zaangażowaniem. Dziękujemy i życzymy wszystkiego co najlepsze, na ten czas zasłużonego odpoczynku!

Na spotkanie z Zarządem Tramwajów Śląskich zaproszonych zostało 17 emerytów, którzy zakończyli pracę w minionych kilku miesiącach. Rekordzistą pod względem stażu pracy w tej grupie był Pan Marek Zygmunt – tokarz w Zakładzie Usługowo

Życzenia od Zarządu Spółki odbiera Pani Teresa Jarczyk – były kierownik działu zamówień publicznych i zaopatrzenia

Zarząd Tramwajów Śląskich S.A. spotkał się z byłymi już pracownikami, którzy w ostatnich miesiącach zakończyli swoją zawodową aktywność i przeszli na zasłużoną emeryturę. Spotkanie upłynęło w przemiłej atmosferze, wśród anegdot i wspomnień.

Remontowym w Chorzowie, który w Tramwajach Śląskich przepracował ponad 46 lat. Zaledwie 2 lata krótszym stażem może pochwalić się Pan Józef Michalik, który był kierownikiem zajezdni w Rejonie nr 3 w Bytomiu. Z kolei Pan Jan Kusy – ślusarz taboru szynowego z Rejonu nr 2 w Katowicach – na emeryturę przeszedł po przepracowaniu ponad 41 lat. – Sądzę, że kolejnym pokoleniom trudno będzie pochwalić się takim stażem pracy w jednej firmie. Czasy się zmieniają i obecnie pracownicy częściej zmieniają pracodawców. Wśród naszych pracowników wiele jest jednak takich osób, które swoje zawodowe losy nierozdzielnie związały z tramwajami, śrubując takie rekordy długości pracy. To też dobrze świadczy o Tramwajach Śląskich, jako rzetelnym i godnym zaufania pracodawcy – zaznacza prezes Knapik.

aZ

Prowadzę – jestem trzeźwy

Od 1984 roku Kościół katolicki w Polsce zachęca do miesięcznej abstinencji od alkoholu w sierpniu. Z kolei od 1999 roku prowadzony jest program „Trzeźwość”, w organizację którego włączają się również Tramwaje Śląskie.

Tegoroczna odsłona akcji „Prowadzę – jestem trzeźwy” tradycyjnie wpisuje się w miesiąc trzeźwości. Przez cały sierpień na torach w miastach Aglomeracji będą kursować tramwaje oklejone reklamą z charakterystycznym logotypem akcji i hasłem przewodnim. – Od wielu lat wspieramy organizatorów akcji udostępniając powierzchnię reklamową na naszych wagonach. Jesteśmy przekonani, że w ten sposób idea i przekaz związany z trzeźwością za kierownicą dotrze do wielu kierowców, motocyklistów czy rowerzystów, ale również ich pasażerów i mamy nadzieję, że dzięki temu zmniejszy się liczba nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego – zaznacza rzecznik Tramwajów Śląskich S.A. Andrzej Zowada.

Organizatorzy akcji – Fundacja „Trzeźwość” i Duszpasterz Trzeźwości Archidiecezji Katowickiej ks. Piotr Brząkalik – nie ograniczają działań do kierowców. „Trzeźwość” to program edukacyjny, promujący zdrowy i trzeźwy styl życia. Wyróżnia go pozytywny wydźwięk przekazywanych komunikatów, odwoływanie się do pozytywnych cech człowieka i akcentowanie zasady, że trzeźwość to sprawa naturalna, powszechna i modna. W tym programie szczególne miejsce zajmuje jednak akcja „Prowadzę – jestem trzeźwy”, której celem jest promowanie odpowiedzialnej postawy wśród kierowców, a także zachęta do trzeźwego myślenia i współodpowiedzialności osób, których przyjaciel, znajomy, członek rodziny zasiada za kierownicą będąc pod wpływem alkoholu.

red

START
SOSNOWIEC
Park Sielecki

9
września
2017

META
KATOWICE
Plac Szewczyka

BIEG
15tka

z Sosnowca do Katowic

15 km bieg Trasą tramwaju linii 15

www.BIEGPIETNASTKA.pl tel. 796 536 566

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznanymi.

Piękno ajnfartów Nikiszowca

Istnieje dość powszechne przekonanie, że w XIX i XX wieku magnaci przemysłowi z Górnego Śląska dbali wyłącznie o własne majątki i wygody, zapominając o swych pracownikach. Przykładem, który przeczy tej opinii, jest osiedle robotnicze w katowickim Nikiszowcu, które do dzisiaj zachwyca swą oryginalnością i jest architektoniczną perełką w naszym regionie.

Osiedle powstało w latach 1908–1919. Zostało wybudowane na zlecenie właścicieli firmy górniczo-hutniczej Georg von Giesche's Erben (Spadkobiercy Gieschego) i jego dyrektora generalnego - Antona Uthemanna, do których należała m.in. kopalnia węgla kamiennego „Giesche” (od 1946 r. kopalnia KWK Wieczorek) i wchodzący w jej skład jeden z 14 szybów wydobywczych – szyb „Nikischschacht” (dzisiaj Poniatowski). Architektami byli kuzyni: Emil Zillmann (1870-1937) i Georg Zillmann (1871-1958) z Charlottenburga (dzisiejsza dzielnica Berlina). Zarówno nazwa osiedla, szybu, jak i obszaru dworskiego - Gieschewald pochodzi od jednego z przedstawicieli spółki - barona Nikisch von Rosenegka.

Zaprojektowane na początku XX wieku osiedle ma charakter miejski, z lotu ptaka przypomina amfiteatr, gdzie wszystkie uliczki i przejścia zbiegają się na scenie, którą stanowi rynek (dzisiaj pl. Wyzwolenia). Składa się z ośmiu trójkondygnacyjnych, wielomieszkaniowych budynków o różnym kształcie i wielkości, wykonanych z czerwonej cegły licówki. Osiedle jest zamknięte pierścieniowo, a poszczególne bloki są połączone pięcioma przewiązkami nad zewnętrznymi wylotami ulic. Jeden budynek (tzw. blok nr II) jest częściowo otwarty, w latach 1951-1956 został on nadbudowany dodatkowym piętrem. W sumie osiedle składa się z 1207 mieszkań, do których prowadzi 126 wejść do klatek schodowych, wyróżniających się odmiennym obramowaniem drzwi.

Na podwórza prowadzą bramy wjazdowe, tzw. ajnfarty, o krzyżowym sklepieniu. Na wewnętrznych dziedzińcach stały pierwotnie komórki (chlewiki), a na niektórych tzw. piekarnioki – piece do pieczenia chleba i ciasta.

Mieszkania odpowiadały trzem standardom. Dwa z nich przeznaczone były dla robotników, mieściły się na parterze przy bramach wjazdowych. Mieszkania te składały się bądź z dwóch pokoi i kuchni o pow. 63 m², bądź pokoju, komory i kuchni o pow. 53 m². Natomiast trzecia kategoria mieszkań, przeznaczona dla urzędników, składała się z trzech lub czterech pokoi, kuchni i łazienki z instalacją centralnego ogrzewania. Każde mieszkanie posiadało instalację elektryczną i wodną, z żeliwnym zlewem w kuchni, tzw. ausgusem. Na każdym półpiętrze znajdowały się dwie ubikacje, po jednej na dwa mieszkania. Mimo surowego charakteru czerwonej cegły, każdy z bloków posiada wiele ciekawych detali architektonicznych, widocznych przede wszystkim od strony ulicy. Są to wychodzące ponad lico elewacji ryzality, pseudoryzality, wykusze jedno lub dwupiętrowe o różnych kształtach, loggie i balkony. Zobaczyć możemy również liczne ozdoby, np. symbole młotków górniczych, układy cegieł, a na dawnym budynku gospody i sali widowiskowej dwie mozaiki z motywem róż, będące charakterystycznym elementem górnośląskiego ludowego stroju kobiecego (blok III).

Po drugiej stronie, naprzeciw kościoła, stoi blok nr II, gdzie oprócz mieszkań znajdowała się siedziba zarządu kopalni, a także cechownia, łaźnia, kotłownia, pralnia z suszarnią. Ciekawostką jest

Neobarokowy kościół św. Anny zbudowany został w latach 1914–1927

to, że w mieszkaniach obowiązywał zakaz robienia prania, co miało uchronić je przed wilgocią i ewentualnym zagrzybieniem ścian. Funkcjonowała tam pierwotnie poczta oraz konsumy, czyli sklepy zlokalizowane pod charakterystycznymi podcieniami, które potocznie zwano malami lub komzonami. Obecnie w budynku od strony ul. Rymarskiej znajduje się Dział Etnologii Muzeum Historii Katowic, gdzie możemy zobaczyć m.in. pralnię z suszarnią oraz ekspozycję ukazującą wygląd typowego górnośląskiego mieszkania. Dla potrzeb mieszkańców i pracowników kopalni wybudowano również szkołę z mieszkaniami dla nauczycieli oraz dom noclegowy dla 504 samotnych robotników.

Zillmanowie byli również architektami neobarokowego kościoła św. Anny, który zbudowany został z czerwonej cegły w latach 1914–1927 przy dzisiejszym placu Wyzwolenia. Trójnawowa świątynia ma dwie wieże o wysokości 55 metrów. Dach kościoła jest w kształcie cebulastym, w przecięciu krzyża z kopułą nałożona została latarnia z zegarem. Warto też spokojnie przyjrzeć się neobarokowemu wyposażeniu i wystrojowi wnętrza. W ołtarzu głównym mieści się figura św. Anny, a po bokach figury św. Piotra i św. Pawła. Powyżej widoczna jest postać Boga Ojca. Ciekawie prezentuje się chrzcielnica, z figurą ścienną przedstawiającą chrzest Jezusa w Jordanie udzielany przez św. Jana Chrzciciela, a także prospekt organowy oraz figury św. Antoniego i św. Teresy stojące pod chórem organowym. Wszystkie te elementy wykonane zostały w Monachium, w pracowni Georga Schreiner, natomiast witraże powstały w pracowni Georga Schneidera w Ratysbonie. Ponadto w transepcie umiejscowione są dwa ołtarze boczne: Matki Bożej z Dzieciątkiem, w stylu neorenesansowym, wykonany przez rzeźbiarza Eгона Kwiatkowskiego z Katowic w 1956 r. oraz św. Barbary, wykonany w krakowskiej pracowni Langmanna w 1932 r. Zillmanowie zaprojektowali również wiszący pod kopułą ogromny żyrandol z brązu. Z historią osiedla związana jest nierozłącznie kursująca od 1914 r. kolejka wąskotorowa. Jest

ona częścią sieci kolei górnośląskich, jeżdżących po torach o rozstawie szyn 785 mm, którymi transportowano robotników, a także węgiel, drewno, kamienie, piasek, maszyny i urządzenia. Od 1920 r. kolej ta łączyła Nikiszowiec z Giszowcem oraz Szopienicami, które do 1960 r. były oddzielnym miastem. Zarząd spółki Gischego uzyskał zgodę na przewóz pasażerski – mieszkańcy chętnie nią podróżowali, gdyż była bezpłatna i bardzo punktualna. Pociąg dziennie przewoził od 8 do 8,5 tys. osób. Długość trasy wynosiła 3,98 km, pokonywała się ją w ok. 18 minut, przy średniej prędkości kolejki 15 km/h. Kolejka nazywana była „Balkan” lub „Balkan Express”, co było nawiązaniem do słynnej kolei transeuropejskiej, kursującej z Berlina przez Bałkany do Stambułu. Ostatni kurs kolejka wykonała 31 grudnia 1977 r. Tuż obok zabytkowego szybu „Carmer” (dziś „Pułaski” KWK Wieczorek) udostępniono do zwiedzania dwa odrestaurowane wagoniki kolejki. Tam też zobaczyć możemy trzy zabytkowe kamienie graniczne pól górniczych, które wytyczały na powierzchni wielkość obszaru eksploatacyjnego kopalni.

Warto dodać, że Nikiszowiec był ulubionym obiektem planów filmowych Kazimierza Kutza, który wykorzystał jego tło m.in. w filmach pt. „Sól ziemi czarnej” czy „Perła w koronie”. Był również opisany w książce „Czarny ogród” Małgorzaty Szejnert, za którą autorka otrzymała w 2008 r. nagrodę literacką „Nike”.

W 2011 r. osiedle Nikiszowiec zostało wpisane przez Prezydenta RP na listę Pomników Historii. Jak napisano w uzasadnieniu, wpisu dokonano „dla ochrony i zachowania wartości artystycznej, kulturowej oraz autentyczności historycznego układu urbanistycznego i architektury robotniczego osiedla będącego wybitnym przykładem nowoczesnego budownictwa patronackiego początków XX w., na terenie Górnego Śląska”.

**Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny**

Mimo surowego charakteru czerwonej cegły, każdy z bloków posiada wiele ciekawych detali architektonicznych

Z historią osiedla związana jest kursująca od 1914 do 1977 r. kolejka wąskotorowa

Charakterystyczne dla Nikiszowca są bramy wjazdowe, tzw. ajnfarty, o krzyżowym sklepieniu

Mozaiki z motywem róż nawiązują do górnośląskiego ludowego stroju kobiecego

KOMUNIKACJA PUBLICZNA W ŁODZI

Nowoczesna, ekologiczna, przyjazna

Zdjęcia: MPK Łódź Sp. z o.o.

Rozmowa ze Zbigniewem Papierskim, Prezesem Zarządu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego - Łódź Spółka z o.o.

– **Organizacja transportu zbiorowego w Łodzi ma swoją specyfikę. Jaki jest zakres działalności MPK Łódź Sp. z o.o.?**

– Organizacja transportu zbiorowego w Łodzi opiera się w dużej mierze na ogólnoprzyjętych zasadach, zakładających m.in. podział na organizatora i operatora transportu. MPK-Łódź Sp. z o.o. w tym układzie pełni rolę operatora.

Spółka świadczy usługi na podstawie podpisanej z Gminą Łódź umowy o świadczenie usług publicznych w ramach organizacji lokalnego transportu zbiorowego. Umowę zawarto w celu wykonania Uchwały Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie powierzenia Miejskiemu Przedsiębiorstwu Komunikacyjnemu – Łódź Spółka z o.o. wykonywania zadania własnego Miasta Łódź z zakresu lokalnego transportu zbiorowego.

Zakres powierzzonego zadania obejmuje świadczenie tramwajowych i autobusowych usług przewozowych (zarówno komunikacji dziennej, jak i nocnej, przewozów rekreacyjnych, jak i okazjonalnych czy wykonywanych komunikacją zastępczą); przewozów osób niepełnosprawnych w systemie drzwi – drzwi (dzięki wyspecjalizowanemu Zakładowi Przewozu Osób Niepełnosprawnych); publikowanie rozkładów jazdy, całodobową organizację i nadzór ruchu; sporządzanie rozkładów jazdy na zlecenie Zarządu Dróg i Transportu; utrzymanie, konserwację i remonty bieżące infrastruktury torowo-sieciowej na obszarze Miasta Łódź oraz dystrybucję i kontrolę biletów wraz ze świadczeniem usług w zakresie obsługi pasażera.

– **Tradycje komunikacji tramwajowej w Łodzi sięgają XIX wieku - pierwsze tramwaje wyjechały na łódzkie ulice już w 1898 roku. Jakie miejsce dzisiaj zajmuje ten rodzaj transportu publicznego w Łodzi?**

W ostatnich czasach najistotniejsza była dla nas poprawa jakości taboru, którym dysponujemy. W ciągu kilku lat doprowadziliśmy do tego, że w chwili obecnej wszystkie nasze autobusy są pojazdami niskopodłogowymi, a ich średni wiek wynosi 6-7 lat. Równolegle staraliśmy się przeprowadzać remonty i modernizację infrastruktury torowo-sieciowej – mówi Zbigniew Papierski, Prezes Zarządu MPK Łódź Sp. z o.o.

– Trudno wyobrazić sobie Łódź bez przejeżdżających przez nią tramwajów. Komunikacja tramwajowa, która w roku 2018 obchodzić będzie 120-lecie swojego funkcjonowania w naszym mieście, stanowi kręgosłup transportu zbiorowego w Łodzi. Posiadamy blisko 500 wagonów tramwajowych, które każdego dnia pokonują ponad 60 tys. kilometrów, co rocznie daje blisko 22 miliony kilometrów.

Tramwaje obsługują 22 linie, których trasy wynoszą około 300 kilometrów, w tym blisko 50 kilometrów torowisk znajduje się poza Łodzią.

Tak duża ilość pojazdów oraz linii przez nie obsługiwanych wraz z ilością pokonywanych kilometrów świadczą chyba najlepiej o tym, że komunikacja tramwajowa dla Łodzi i pobliskich miejscowości, do których jeżdżą nasze tramwaje, jest bardzo ważna.

– **Co świadczy o rozwoju komunikacji publicznej w Łodzi? Proszę o podanie najistotniejszych osiągnięć przedsiębiorstwa, które można by nazwać krokami milowymi w rozwoju transportu publicznego w Łodzi i okolicach.**

– W liczącej blisko 25 lat historii MPK-Łódź Sp. z o.o. o wielu wydarzeniach można byłoby powiedzieć, że stanowiły kroki milowe. Opowiem o kilku gałęziach, które w ostatnich latach miały dla nas największe znaczenie.

W ostatnich czasach najistotniejsza była dla nas poprawa jakości taboru, którym dysponujemy. W ciągu kilku lat doprowadziliśmy do tego, że w chwili obecnej wszystkie autobusy (a posiadamy ich około 400) są pojazdami niskopodłogowymi, a ich średni wiek wynosi 6-7 lat. Równolegle staraliśmy się przeprowadzać remonty i modernizację infrastruktury torowo-sieciowej, aby również tabor tramwajowy mógł ulec wymianie, co od kilku lat konsekwentnie realizujemy, starając się o zakup nowych tramwajów, modernizację tych, które już posiadamy, czy zakup tramwajów używanych. Unowocześniliśmy również tabor służący osobom niepełnosprawnym.

Poza wymianą taboru i remontami infrastruktury torowo-sieciowej duży nacisk kładziemy na kontakt i relacje z pasażerem oraz dostępność biletów komunikacji miejskiej. Sporo w tej dziedzinie

uległo zmianie i poprawie. Pasażerowie mają do dyspozycji nie tylko dość mocno rozbudowaną stronę internetową, jak i planery podróży, ale również media społecznościowe, dzięki którym mogą być z nami w ciągłym kontakcie, a zakup biletu komunikacji miejskiej może odbywać się bez wychodzenia z domu. Wszystko dzięki temu, że kilka lat temu zdecydowaliśmy się na wprowadzenie elektronicznego systemu MIGAWKA, obsługującego bilety okresowe, które można kupić w sklepie internetowym. Dodatkowo punktami sprzedaży wszystkich biletów komunikacji miejskiej stały się autobusy i tramwaje, bo we wszystkich pojazdach komunikacji miejskiej w Łodzi obecnie są biletomaty. Pasażerowie do dyspozycji mają również 21 biletomatów stacjonarnych oraz 5 – a wkrótce prawdopodobnie 6 – operatorów umożliwiających zakup biletów przy pomocy telefonów komórkowych.

Ale w temacie zakupu biletów to nie wszystko! We wrześniu 2017 roku, we współpracy z Mastercard oraz Mennicą Polską uruchomimy – na razie pilotażowo – projekt Open Payment System, dzięki któremu wdrożymy po raz pierwszy w Polsce rozwiązanie umożliwiające płatność kartą płatniczą za przejechane przystanki. Podróże komunikacją miejską będą jeszcze prostsze – i w tym kierunku stale chcemy podążać.

– Jakie są główne kierunki rozwoju transportu publicznego w Łodzi?

– Głównymi kierunkami w jakich planujemy rozwijać transport publiczny w Łodzi są przede wszystkim dalsze zakupy i wymiana taboru tramwajowego oraz kontynuacja prac remontowych w infrastrukturze torowo-sieciowej. W zakresie komunikacji autobusowej bardzo ważne są prace zmierzające do wprowadzenia do naszego miasta autobusów elektrycznych. Zarówno rozwój komunikacji szynowej, jak i autobusowej uwzględniają i mają realizować kierunek szeroko rozumianej ekologii. Poza nimi planujemy wprowadzać kolejne, propasażerskie rozwiązania, sprawiające, że korzystanie ze środków komunikacji publicznej będzie prostsze i przyjemniejsze.

– Co jest obecnie największym problemem w funkcjonowaniu komunikacji publicznej w Łodzi? Jakie są największe wyzwania na najbliższe lata?

– W przypadku komunikacji międzygminnej największym problemem jest zły stan infrastruktury torowo-sieciowej oraz brak środków na prze-

Fot. Mariusz Stępieni

prowadzenie gruntownych remontów. W Łodzi mierzymy się z coraz większymi problemami związanymi z rosnącym natężeniem ruchu i zarządzaniem nim ze strony Zarządu Dróg i Transportu w taki sposób, aby komunikacja miejska miała priorytet kosztem komunikacji indywidualnej. Największymi wyzwaniami są duże inwestycje i modernizacje obiektów zajezdniowych, a także związane z nimi przeprowadzki. Wyzwaniem, które również stoi przed nami, jest wspomniane wcześniej wprowadzenie do eksploatacji autobusów elektrycznych.

– Jakie są plany inwestycyjne MPK Łódź na kolejne lata? Proszę o podanie najważniejszych przedsięwzięć i przeznaczonych na ten cel kwot.

– Najważniejsze plany związane są z budową nowej hali dla tramwajów niskopodłogowych w Zajezdni Tramwajowej Telefoniczna – 11 mln zł netto, modernizacją Zajezdni Tramwajowej Chocianowice – 38 mln zł netto, przebudową Zajezdni Autobusowej Limanowskiego – 38 mln zł netto, przeniesieniem Zakładu Techniki i przebudowę Zajezdni Tramwajowej Helenówek – 40-45 mln zł

netto oraz zakupami taboru tramwajowego – 12 tramwajów (6,5 mln zł netto za sztukę) oraz plan zakupu kolejnych 30 tramwajów (wartość poznamy na etapie rozstrzygnięcia przetargu).

Rozmawiał: Waldemar Kosior

Zdjęcia: MPK Łódź Sp. z o.o.

Latem kultura kwitnie

Wakacyjne miesiące letnie od dawna już nie oznaczają sezonu ogórkowego w śląskiej kulturze. Teatry i kina na spotkanie z publicznością wychodzą w plener.

XIX Letni Ogród Teatralny w Katowicach

W Katowicach do końca sierpnia trwa XIX Letni Ogród Teatralny, w którego programie znajdują się nie tylko spektakle dla dorosłej i dziecięcej widowni, ale także koncerty i wystawy prac plastycznych. W sierpniu będzie można posłuchać na żywo koncertów grupy Voo Voo oraz Renaty Przemyk, a także zobaczyć m.in. spektakle z udziałem takich gwiazd jak Ewa Błaszczyk czy Dorota Chotecka, a także obejrzeć wystawę poświęconą twórczości Jerzego Nowosielskiego i Wojciecha Fangora oraz prezentację fotokolaży Dariusza Stacha. Dla publiczności dziecięcej m.in. „Bajka o szczęściu” i „Pluszowa opowieść o przyjaźni”. Szczegółowy program znaleźć można na oficjalnej stronie internetowej projektu: 2017.letniogrodteatralny.pl. Świetnie radzi sobie Chorzowski Teatr Ogrodowy, który już od 11 sezonów wypełnia swoją ofertą wakacyjne weekendy w Chorzowie. Zaczynano na terenie tutejszego kompleksu „Sztynarka”, by z czasem rozszerzyć aktywność także na Chorzowskie Centrum Kultury i Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny” w Chorzowie. Jednym ze znaków rozpoznawczych tego przedsięwzięcia (które także wypełniają propozycje dla dorosłych i młodych widzów) jest „Dziecinada” - organizowane zawsze

Kino Kuźnia na terenie Muzeum Śląskiego

15 sierpnia wielkie święto teatru dla dzieci, którego stałym punktem jest spektakl w wykonaniu słowackiego teatru „PIKI”. Podobnie jak w Katowicach, tak i w Chorzowie – oferta dla dorosłych jest płatna, a na propozycje dla dzieci wstęp jest wolny. Program Chorzowskiego Teatru Ogrodowego znaleźć można na stronie internetowej chto.pl. 19. Wakacyjny Przegląd Przedstawień trwać będzie w Teatrze Rozrywki w Chorzowie od 2 do 4 sierpnia br. Program tegoroczny obejmuje trzy spektakle z repertuaru warszawskiego Teatru Powszechnego przeznaczone dla dorosłych widzów. Szczegółowe informacje znaleźć można wpisując w przeglądarce internetowej adres www.teatr-rozrywki.pl

Plenerowe seanse filmowe dostępne są w tym roku m.in. w Katowicach, Bytomiu i Świętochłowicach. Kino plenerowe na terenie katowickiej Fabryki Porcelany zaprasza m.in. na filmy „Człowiek, który gapił się na kozy”, „Rzeź”, „Dziennik zakrapiany rumem”, „Kochankowie z księżycą” czy „Autor widmo”. Udział w piątkowych projekcjach wieczornych (początek zawsze o 21:30) jest bezpłatny, a seanse będą wyświetlane aż do 15 września. Działa również Kino Kuźnia na terenie

Muzeum Śląskiego. Na 12 sierpnia zaplanowano tam projekcję filmu „Truposz” w reżyserii Jima Jarmuscha, a 26 sierpnia projekcję filmu „W objęciach węża” Ciro Guerry. Seanse rozpoczynają się o godz. 21:30 – wstęp wolny. Kino plenerowe w Bytomiu ulokuje się na terenie parku miejskiego i zaprasza na bezpłatne seanse w piątki od 4 sierpnia do 15 września, zawsze o godz. 20:45. W programie m.in. „Praktykant” z Robertem deNiro i „Lolo” z Julie Delpy (szczegóły na www.becek.pl).

W Parku Śląskim tego lata przygotowano trzy odsłony cyklu Kino na Kole prezentującego filmy z Międzynarodowego Festiwalu Filmów Rowerowych. Współorganizatorami przedsięwzięcia są Instytucja Filmowa SILESIA FILM i Park Śląski. Jedną projekcję zorganizowano w czerwcu, drugą w lipcu, trzecia odbędzie się 27 sierpnia o godz. 21:00. Miłośnicy jednoślądów i kina spotkają się na projekcji filmów „Velodrool”, „Time for Vacatin” i „Pannamerican Childhood”. Po projekcji dyskusja, a gościem wieczoru będzie Romanem Badura. Zaplanowano zlot składaków, serwis rowerów, przejazd bicyklem. Wstęp jest wolny, miejscem spotkania są Kontenery Kultury.

Chorzowski Teatr Ogrodowy

Kino Letnie Świętochłowice na terenie OSiR „Skalka”

Do 1 września (we wszystkie piątki wakacji o godz. 21:00) działa Kino Letnie Świętochłowice na terenie OSiR „Skalka”. Projekcje organizowane przez Klub Integracji Społecznej „Drogowskaz” są oczywiście bezpłatne, a szczegółowy program znaleźć można m.in. na stronie www.swietochlowice.pl.

Kolej w miniaturze

Ponad 100 modelarzy – z Polski, Czech, Słowacji, Węgier, Niemiec i Bułgarii – uczestniczyło w trwającym od 5 do 9 lipca międzynarodowym zlocie modelarzy kolejowych w Bielsku-Białej. Była to już trzecia edycja tego wydarzenia.

Każdy z uczestników przywiózł do Bielska-Białej swoją część kolejowej układanki zrealizowanej w skali 1:120 (wielkość TT), której montaż rozpoczął się 5 lipca w miejscowej hali sportowej. Wtedy też uczestnicy zlotu połączyli cały układ torowy pod względem mechanicznym, zaś dzień później układ został połączony elektrycznie (zasilanie torów), rozprowadzono sterowanie DCC (cyfrowe), podłączono telefony do obsługi stacji. Równolegle trwały przygotowania do obsługi taborowej: programowano lokomotywy, rozdzielano wagony, przydzielano karty przewozowe, dostarczono na stacje rozkłady jazdy. Zamontowano zegar modelarski.

– O godzinie 16.00 rozpoczęliśmy pierwsze jazdy rozkładowe. W porównaniu do poprzedniego roku był to ogromny sukces, że układ został uruchomiony w takim krótkim czasie – podkreśla Adrian Pander, pracownik Tramwajów Śląskich S.A. i jeden z modelarzy organizujących zlot. W kolejnych dniach kontynuowano jazdy rozkładowe. W czasie modelarskiej doby uruchamiano 472 pociągów, obsługę trakcyjną stanowiły 52 lokomotywy, w użyciu było 47 składów. Na skład średnio przypadało 15 wagonów, więc po makiecie poruszało się ok. 700 wagonów. – Wykonano ok. 3,5 dób rozkładowych, co daje 84 godziny modelarskie. Przy ustawieniu czasu 1:3 daje to łączny czas jazd rozkładowych 28 godzin zegarowych – wylicza Adrian Pander.

Składy realizowały przewozy pasażerskie i towarowe, zarówno krajowe jak i międzynarodowe. Tabor poruszający się po makiecie modułowej odpowiadał IV epoce modelarskiej, czyli latom 1968-1989. Za pomocą odpowiedniego programu wygenerowane zostały listy przewozowe, które służą do prowadzenia ruchu towarowego.

W układzie poruszały się pociągi osobowe, pociągi ekspresowe, pociągi zbiorcze, zdawcze, zwarte, lokomotywy luzem. Na stacjach granicznych Polska/Czechosłowacja – Chrisov i Czechosłowacja/Węgry – Bytyca dokonywano zmiany lokomotyw na odpowiednie do danego kraju. Każda z lokomotyw była sterowana drogą cyfrową i posiadała przypisany adres wraz z przypisanym manipulatorem, dzięki temu po torach mogło się poruszać tak wiele lokomotyw, każdy z maszynistów mógł sterować tylko przypisaną lokomotywą.

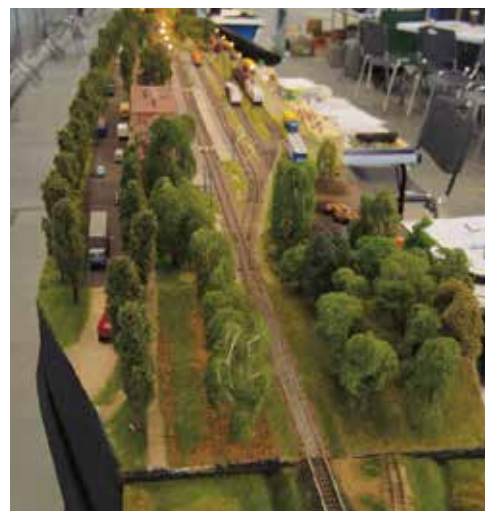
Model tramwaju typu N na wystawie w Bielsku Białej

– Charakter edukacyjny wydarzenia polegał na prowadzeniu ruchu w oparciu o rozkład jazdy i zasady prowadzenia ruchu kolejowego, uwzględniając ich charakter międzynarodowy, tak jak to miało miejsce w rzeczywistości. Dzisiaj, w dobie komputerów, mało kto wie, jak się taki ruch prowadziło, choć na niektórych liniach drugorzędnych, jest tak prowadzony do dnia dzisiejszego – wyjaśnia Adrian Pander i z nieukrywaniem satysfakcją dodaje, iż ciekawostką zlotu był kursujący po modułach przystanku Kościelnik tramwaj typu N w barwach Tramwajów Śląskich.

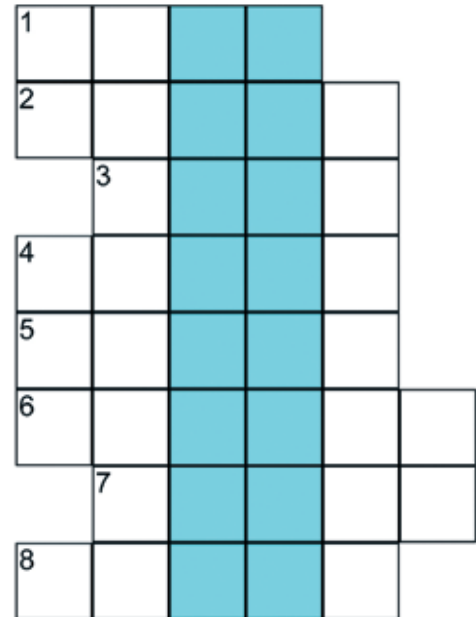
Od 7 do 9 lipca wystawa była otwarta dla zwiedzających. Publiczność miała dostęp do dużej części makiety. Modelarze prowadzili też prezentacje wyjaśniając zwiedzającym tajniki układów makiety, budowy rozkładu jazdy oraz sposobów prowadzenia pociągów w oparciu o rozkład jazdy, wskazania sygnałów i polecenia dyżurnych ruchu. Na jednym ze stoisk można było spróbować swoich sił w roli maszynisty, co szczególnie przyciągało najmłodszych.

Lukasz Faber i Adrian Pander
(www.slaskagrupatt.pl)

Zdjęcia: Sebastian Kiszka

Logogryf dla dzieci

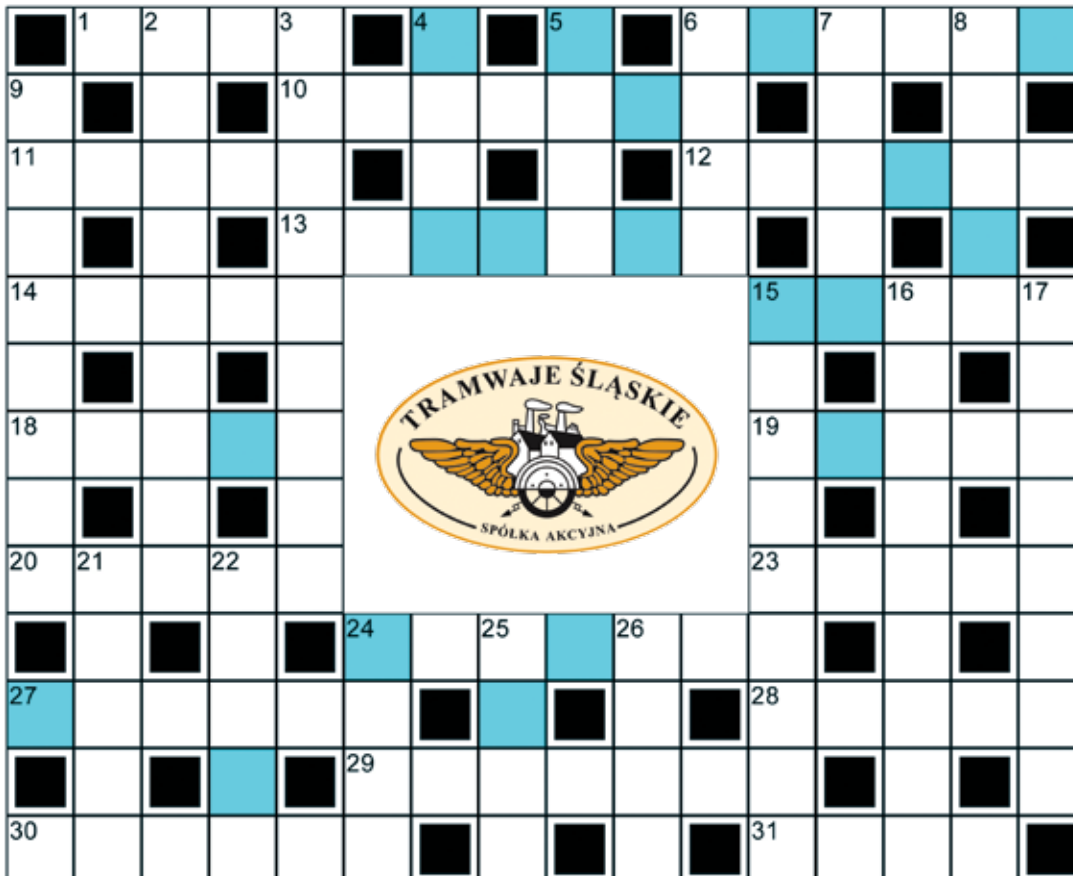

Litery w kolorowych kratkach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie

Wśród najmłodszych czytelników, którzy nadesłały prawidłowe rozwiązania do 15 sierpnia na adres wydawcy rozlosujemy maskotkę ufundowaną przez Tramwaje Śląskie S.A. W tym miesiącu nagrodę wylosował Julitka Michalska z Sosnowca. Gratulujemy!

Krzyżówka

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie

POZIOMO:

- 1) stała posada.
- 6) dobry w dzienniczku.
- 10) owoce tropikalne.
- 11) jaskrawe światło.
- 12) mały chłopiec (żart.)
- 13) cocker-..., pies.
- 14) rodzaj paśnika dla zwierząt.
- 15) esencja z ziół.
- 18) żyto, pszenica lub owies.
- 19) smaczny lub łakomy.
- 20) statek rybacki.
- 23) wyraz.
- 24) materiał wybuchowy.
- 27) starszy, szanowany mędrzec.
- 28) tańcowała z igłą.
- 29) zbiór ziemniaków.
- 30) kartka dla mamy od córki.
- 31) brzeg blatu.

PIONOWO:

- 2) przewóz ludzi lub ładunków.
- 3) licznik kilometrów w taryfie.
- 4) pokrywana smołą.
- 5) rzeczne skorupiaki.
- 6) szereg okresowych zjawisk.
- 7) lasy północy.
- 8) Rawa.
- 9) łączy mostek z łopatką.
- 15) chroni kostkę nogi piłkarza.
- 16) niezasiedlone mieszkanie.
- 17) urząd szefa wyższej uczelni.
- 21) pompa z nieba.
- 22) klawisz komputerowy.
- 24) szczapy na opał.
- 25) bogini zwycięstwa.
- 26) niejedna w atlasie

Wśród czytelników, którzy nadesłały prawidłowe rozwiązania do 15 sierpnia na adres wydawcy rozlosujemy nagrody rzeczowe. W tym miesiącu nagrodę w postaci Power banku wygrał Zbigniew Chmielewski ze Świętochłowic. Gratulujemy!

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 105, 41-500 Chorzów.
Rozwiązania można przysłać pocztą tradycyjną, pocztą elektroniczną (na adres: biuro@agencjamedial.pl) lub dostarczać je osobiście. Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.